

คู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ชื่องาน งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

วิธีการขั้นตอนการปฏิบัติงาน

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีขั้นตอนการปฏิบัติงานหลัก 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนเกิดภัย (เตรียมความพร้อม) ขณะเกิดภัย (ระงับเหตุและช่วยเหลือ) และ หลังเกิดภัย (ฟื้นฟูและเยียวยา) เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างละเอียดมีดังนี้

1. ระยะเตรียมการและป้องกัน (ก่อนเกิดภัย)

- การประเมินความเสี่ยงและจัดทำแผน : สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันภัยในระดับพื้นที่ (เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย)
- การซ้อมแผนและการให้ความรู้ : จัดฝึกอบรมทบทวนเจ้าหน้าที่ และฝึกซ้อมอพยพหนีไฟหรือรับมือภัยพิบัติให้แก่ชุมชน
- การเตรียมความพร้อมอุปกรณ์ : ตรวจสอบความพร้อมของเครื่องมือ รถดับเพลิง เครื่องสูบน้ำ และระบบสื่อสารให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง

2. ระยะเผชิญเหตุ (ขณะเกิดภัย)

- การรับแจ้งเหตุและการสั่งการ : รับข้อมูลผ่านศูนย์วิทยุ รายงานผู้บังคับบัญชา และจัดกำลังเจ้าหน้าที่พร้อมอุปกรณ์ออกปฏิบัติการทันที
- การอพยพและช่วยเหลือ : เร่งอพยพประชาชน สัตว์เลี้ยง และเคลื่อนย้ายสิ่งของไปยังศูนย์พักพิงชั่วคราวที่ปลอดภัย
- การระงับเหตุเฉพาะหน้า : ดำเนินการระงับเพลิงไหม้ ป้องกันน้ำท่วม หรือกักกันตามมาตรฐานการปฏิบัติงานฉุกเฉิน (SOP)

3. ระยะบรรเทาทุกข์และฟื้นฟู (หลังเกิดภัย)

- การสำรวจความเสียหาย : ออกสำรวจพื้นที่และประเมินความเสียหายของบ้านเรือนและพื้นที่การเกษตร
- การช่วยเหลือเยียวยา : แจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภค จัดหาที่พักชั่วคราว และมอบเงินทดแทนหรือช่วยเหลือตามระเบียบของทางราชการ
- การสรุปผลและฟื้นฟู : ทำรายงานสรุปเหตุการณ์ ประเมินข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแผน และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน

ระยะเวลาการปฏิบัติงานและขั้นตอน

ขั้นตอนของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แบ่งเป็น 3 ระยะหลัก คือ การเตรียมความพร้อม (ก่อนเกิดภัย), การระงับและช่วยเหลือ (ขณะเกิดภัย), และ การฟื้นฟู (หลังเกิดภัย) โดยในภาวะฉุกเฉิน เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติภารกิจทันที และการให้ความช่วยเหลือตามระเบียบราชการจะมีกรอบเวลาดำเนินการรวมไม่เกิน 90 วันนับจากวันที่เกิดเหตุ

โดยขั้นตอนและระยะเวลาปฏิบัติงานมีรายละเอียดดังนี้ครับ

1. ระยะเตรียมความพร้อม (ก่อนเกิดภัย)

- ระยะเวลา: ปฏิบัติงานต่อเนื่องตลอดปี (เผื่อระวาง 24 ชั่วโมง)
- ขั้นตอนการทำงาน:
 - ประเมินความเสี่ยงและจัดทำแผน : สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยและเตรียมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับพื้นที่
 - ซ่อมแผนและให้ความรู้ : อบรมอาสาสมัครและซ่อมแผนอพยพหนีไฟหรือภัยพิบัติ
 - เตรียมอุปกรณ์ : ตรวจสอบความพร้อมของรถดับเพลิง เครื่องมือ และเครื่องสูบน้ำให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ทันที
 - เผื่อระวางและแจ้งเตือน : ติดตามสภาพอากาศและแจ้งเตือนประชาชนผ่านเครือข่ายและหอกระจายข่าว

2. ระยะปฏิบัติการฉุกเฉิน (ขณะเกิดภัย)

- ระยะเวลา : ปฏิบัติการทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุ / ตลอด 24 ชั่วโมง
- ขั้นตอนการทำงาน :
 - รับแจ้งเหตุ : เจ้าหน้าที่รับแจ้งเหตุ ประเมินสถานการณ์ และวิเคราะห์ความรุนแรง
 - ระงับเหตุเฉพาะหน้า : นำกำลังพลและรถดับเพลิง/กู้ภัย เข้าควบคุมสถานการณ์ (เช่น ดับเพลิง, ตัดตอนกระแสไฟฟ้า, กู้ภัย)
 - อพยพและช่วยเหลือ : ช่วยเหลือผู้ประสบภัยและนำส่งสถานพยาบาล ตลอดจนอพยพไปยังศูนย์พักพิงชั่วคราว
 - รายงานสถานการณ์ : สรุปรายงานเหตุการณ์และรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

3. ระยะการฟื้นฟู (หลังเกิดภัย)

- ระยะเวลา : ดำเนินการต่อเนื่องจนกว่าจะเข้าสู่ภาวะปกติ และรวมถึงการจ่ายเงินทดแทน/ช่วยเหลือตามขั้นตอนของระเบียบกระทรวงการคลัง (รวมกรอบเวลาดำเนินการทั้งสิ้นไม่เกิน 90 วันนับแต่วันเกิดภัย)
- ขั้นตอนการทำงาน :
 - สำรวจความเสียหาย : ออกสำรวจความเสียหายของบ้านเรือน พื้นที่เกษตรกรรม และสาธารณูปโภค
 - ช่วยเหลือเยียวยา : จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเฉพาะกิจ มอบถุงยังชีพ สนับสนุนน้ำอุปโภคบริโภค และจ่ายเงินทดแทน/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

- พื้นฟูพื้นที่ : ปรับปรุงพื้นที่ ทำความสะอาดถนน และซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ตามปกติ
- สรุปผล: จัดทำรายงานสรุปการช่วยเหลือและเสนอแนะมาตรการป้องกันในอนาคต

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2568
2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566
3. หลักเกณฑ์ วิธี เงื่อนไข การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2569
